

Kapitulli 5

➤ 5.2.Natyra e Bilancit te Pagesave

Bilanci I pagesave **paraqet nje forme pasqyre** qe permban regjistrimet e transakcioneve(pagesave) nderkombetare qe behen ne nje periudhe te caktuar ndermjet subjekteve te vendeve te ndryshme. Pra **bilanci I pagesave** paraqet **raportin midis te hyrave dhe te dalave** gjate nje peridhe te caktuar p.sh nje vit, por mund te perpilohet edhe per nje periudhe 6 mujore ose 3 mujore. Kjo pasqyre e **bilancit te pagesave** permban **burimet e fondeve dhe perdonimet e fondeve**. Qdo transakcion me vende tjera qe perfundon me **daljen e fondeve jasht vendit** paraqet **perdonim te fondeve**(p.sh me importimin e mallrave, importimin e shperbimeve, eksportimi I kapitalit dhe transferet te njeanshem) dhe e kunderta qdo transakcion me vendet tjera qe **perfundon me terheqje te fondeve nga jasht** ne vend paraqet **burim te fondeve**(p.sh me eksportimin e mallrave, eksportimin e sherbimeve, importimin e kapitalit dhe transferet te njeanshem). Dhe qdo difereanca midis perdonimit te fondeve dhe burimit te fondeve mund te rezultoj **me deficit** kur burimet jane me te vogla se perdonimet dhe **me suficit** kur burimet e fondeve jane me te medha se perdonimet e fondeve.

➤ 5.3.Llogarite e Bilancit te Pagesave

Bilanci I pagesave perbehet nga tri llogari kryesore: **Llogarite Rjedhese, Llogarite Kapitale dhe Llogarite e rezervave zyrtare**.

1.Llogarite rrjedhese- tregojne eksportet-importet e mallrave(**bilancit tregtar**), eksportet-importet e sherbimeve(**bilancin e sherbimeve**) si dhe transferimet e njeanshme(unilaterale)(**bilanci I transferimeve**). Vendet qe eksportojne mallra ose sherbime krijojnë **burime fondesh** dhe e kunderta ato qe importojne mallra ose sherbime kane **perdonim fondesh**. Nese nje vend gjate nje viti ka pasur me shume importe sesa eksporte themi se ka pasur nje **deficit te bilancit tregtar** dhe e kunderta. Ndersa me komponentin e llogarise rrjedhese “**transferime te njeanshme**” kuptojme dhuratat qe nje vend I jep vendit tjeter, pra keto transferime behen pa kompenzim, ku bejne pjese dhuratat bamemirese nga jasht vendit, ndihmat e huaja dhe ushtarake etj. Transferimet ne vend paraqesin **burim fondesh** dhe transferimet jasht vendit paraqesin **perdonim fondesh**.

Bilanci I llogarise rrjedhese paraqet resultatet e transakcioneve ne mallra, sherbime dhe dhurata ndermjet vendeve.

2.Llogarite kapitale- Llogarite kapitale te bilancit te pagesave kane te bejne me regjistrimin e transakcioneve te **huave** dhe **investimeve** ndermjet vendeve te ndryshme. Marrja e huave nderkombetare(nga vendet tjera) per huamarresin paraqet **burim fondesh** nders per huadhenesin paraqet **perdorim fondesh**, kur paguhet huaja ndodh e kunderta. Investimi nderkombetare perfshin blerjen blerjen e pronave si reale ashtu edhe financiare, shitja e nje prone paraqet **burim fondesh** per shitesin dhe blerja e asaj prone paraqet **perdorim fondesh**. **Llogarite kapitale** ndahen ne dy zera: *sipas pjekurise se investimeve dhe te huave si dhe sipas shtrirjes se kontrollit dhe pronesise.* **Llogaria e IDH-ve** regjistron investimet me pjekuri te pritshme me shume se nje vit, kur investitori ka pronesi me shume se 10 %. Ndersa **llogaria e portofolit te investimeve** rrregjistron investimet me pjekuri origjinale mbi nje vit mirpo kur investitori ka ne pronesi me pak se 10%, pra ai perfshin blerjet e aksioneve, obligacione etj nga organizata ose individ te ndryshem jasht vendit. Keto dy llogari bejne pjese ne llogarite kapitale afatgjate.

Llogaria kapitale afatshkurter- Regjistron investimet midis vendeve kur pronat kane nje pjekuri originale prej me pak se nje vit. Zerat tipik te kesaj **llogaria kapitale afatshkurter** jane depozitat e bankave te huaja dhe huate e linjave te kreditimit afatshkurter jasht vendit.

Bilanci I llogarise kapitale tregon rrjedhen neto te investimeve per periudhen e caktuar raportuese. Nese investimet e hyra kalojne investimet e dala atehere kemi suficit ne llogarine kapitale dhe e kunderta.

Bilanci I per gjithhem tregon hyrjet diferenca neto midis hyrjeve dhe daljeve te fondeve investive dhe tregtare ne vend ne krahsim me vendet tjera. Sufici i ne bilancin e pagesave tregon se ne vend jane futur me shume fonde investime dhe tregtare se sa kane dale.

Lidhjet midis llogarive rrjedhese dhe llogarive kapitale- Llogarite rrjedhese dhe kapitale jane shume te lidhura ngusht mes njeri-tjetrit per shkak te ketyre arsyeve: 1)Shume transakcione te llogarise rrjedhese shoqerohet me transakcione te llogarise kapitale siq ndodhe kur eksportete behen me kredi si dhe 2)Fondet qe dalin jasht vendit nepermjet llogarive rrjedhese shpesht futen ne vend nepermjet llogarive kapitale.

3.Llogarite e rezervave zyrtare- Jane nje prej burimeve te likuditetit nderkombetare te ekonomise kombetare, me likuiditet nderkombetare nenkuptojme aftesine e vendit qe ti financoj obligimet afatshkurteria ndaj vendeve tjera botore, perkatesisht **jane burime per financimin e deficitit ne bilancin e pagesve**.

Zeri I pari I llogarise se rezervave zyrtare jane rezervat zyrtare qe jane te lidhura ngushte me gjendjen e bilancit te pagesave, deficiti I bilancit te pagesave ndikon ne uljen e rezervave zyrtare dhe anasjelltas. Ky ze tregon ndryshimet ne sasine e fondeve qe jane menjehere ne dispozicion te vendit per te bere pagesa nderkombetare, keto rezerva mund te jene **ne forme te arit, ne forme te monedhave lirisht te konvertueshme** si euro ose dollari.

Zeri I dyte I llogarise se rezervave zyrtare jane huate zyrtare, ky ze tregon huadhenien ose huamarjen midis autoriteteve monetare te vendeve te ndryshme, keto mirren ose jipen per balancim te bilancit te pagesave. Deficiti i bilancit te pagesave rezulton me uljen e rezervave zyrtare ose rritjen e huave zyrtare(marrjes hua nga

autoritetet monetare). Ndersa nje suficit ne bilancin e pagesve rezulton me rritje te rezervave zyrtare per te njejten shume sa eshte edhe sufici i ose ne dhenien hua autoritetete monetare ate shume te suficitit.

5.4.Qekuilibri I Bilancit te Pagesave

Qekuilibri I bilancit te pagesave te nje vendi tregon qe ka nje jostabilitet apo nje disharmoni midis hyrjeve dhe daljeve tregtare dhe te investimeve me vendet tjera. Qekuilibiri I bilancit te pagesave ndodh kudo **ku suficitet apo deficitet** perseriten ne periudha te gjata ne BP. Dhe nje bilanc pagesash mund te kthehet ne gjendje ekuilibruese permes: *ndryshimit te kurseve te kembimit, ndryshimit te qmimeve, ndryshimit te te ardhurave dhe te nderhyrjes se autoriteteve zyrtare*(shtetror).

Ekuilibrimi I bilancit te pagesave me ane te kurseve te kembimit- kursi I kembimit te nje vendi tregon vleren e nje monedhe shprehur ne nje monedha tjeter.Kerkesa dhe oferta e monedhes se vendit eshte pasqyrim I transakcioneve tregtare dhe te investimeve qe kryhen midis qdo vendi dhe pjeses se tjeter te botes. P.sh deficitet (**Importet>Eksportet**) e **B.P te SHBA-ve** tregojne qe kerkesa e SHBA-se per monedha te vende te tjera eshte e larte, kurse kerkesa per dollare e ulet dhe si rezultat ky deficiti ndikon ne renien e vleres se dollarit ne rapport me monedhat e tjera dhe nese nuk do te nderhyjne autoritetet monetare, pozita e dollarit ne tregjet e huaja te kembimit do te bjere.